

На основу члана IV 4. „а“ Устава Босне и Херцеговине, Парламентарна скупштина Босне и Херцеговине, на сједници Представничког дома одржаној _____ и сједници Дома народа одржаној _____, усвојила је:

ЗАКОН О УСТАНВОМ СУДУ БиХ

1 – Основне одредбе

Члан 1.

Овим Законом, у складу са Уставом Босне и Херцеговине, (у даљем тексту: Устав), поближе се одређује састав, избор, организација и надлежност, начин одлучивања и гласања и остале одредбе о раду Уставног суда Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Уставни суд).

Члан 2.

Уставни суд гарантује поштовање и примјену Устава Босне и Херцеговине и своју активност и дјеловање темељи на одредбама Устава Босне и Херцеговине, овог закона и Пословника о раду Уставног суда.

Члан 3.

Сједиште Суда је у Сарајеву.

Члан 4.

Суд је независан од свих органа државне власти.

Уставни суд своју организацију и дјелатност остварује на принципу финансијске самосталности. Уставни суд има свој буџет који одобрава Парламентарна скупштина Босне и Херцеговине.

Члан 5.

Суд има печат, који је округлог облика промјера 50 мм на којем је исписан текст ћириличним и латиничним писмом „Уставни суд Босне и Херцеговине – Сарајево“, а на средини печата се налази Грб Босне и Херцеговине.

Суд има свој штамбил и друга обиљежја, у складу са прописима Босне и Херцеговине.

Члан 6.

У раду Суда обезбјеђује се равноправна употреба језика и писма народа БиХ. На захтјев учесника у поступку Суд може дозволити употреба другог језика.

Члан 7.

Одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

II – Састав и избор и одлучивање

Члан 8.

Уставни суд има 9 чланова.

За судију Суда могу бити бирани истакнути и диказани правници високих моралних вриједности.

Сваки грађанин Босне и Херцеговине са таквим квалификацијама под једнаким условима може бити биран за судију Суда.

Члан 9.

За судију Уставног суда може бити биран само држављанин Босне и Херцеговине.

Члан 10.

Предсавнички дом Федерације БиХ бира 6 чланова, а Народна скупштина Републике Српске 3 члана Уставног суда БиХ.

Члан 11.

Уставни суд одлучује већином гласова свих судија, а који укључује и најмање један глас судије из реда сваког конститутивног народа Босне и Херцеговине.

Члан 12.

Прије преузимања дужности, сваки изабрани судија на првој сједници Уставног суда у пленарном заједану, пред предсједником Уставног суда даје и потписује свечану изјаву.

Текст свечане изјаве гласи:

„Обавезујем се да ћу у вршењу дужности судије Уставног суда Босне и Херцеговине придржавати се Устава и закона Босне и Херцеговине, да ћу дужности судије вршити савјесно и непристрасно и да ћу сва вијећања чувати као тајну“.

Члан 13.

Рад Суда је јаван.

Јавност поступка пред Судом обезбјеђује се:

1. Обавјештавањем јавности о припремању и одржавању сједница Суда и јавних расправа пред Судом,
2. Давањем обавјештења о току поступка,
3. Омогућавањем учесницима у поступку и другим заинтересованим лицима да изврше увид у предмете о којима Суд одлучује, да присуствује сједницама Суда, сем ако председник Суда у интересу морала, јавног реда или безбједности, одлучи другачије,
4. Објављивањем донесених одлука, у службеним гласилима БиХ и ентитета,
5. Издавањем публикација Суда, у којима се објављују значајније одлуке, рјешења, коментари и друго,
6. На други начин који одреди Суд, председник Суда и судија.

Члан 14.

Суд бира председника и два потпредседника.

Члан 15.

Председника Суда бира Суд тајним гласањем, већином гласова свих судија. Ако у првом кругу гласања ниједан кандидат не добије већину гласова, гласање ће се поновити за два кандидата који су добили највећи број гласова и сматраће се изабраним онај кандидат који у другом кругу добије већи број гласова.

Ако ниједан од кандидата из другог круга не добије већину гласова, приступиће се жријебању.

Члан 16.

Председник Суда бира се ротацијом судија из конститутивних народа БиХ, с тим да у два узастопна мандата председник Суда не може да припада истом конститутивном народу.

Члан 17.

Мандат председника Суда траје двије године, ако председник Суда престане да буде члан Суда или поднесе оставку прије редовног истека мандата Суд ће из реда истог народа на начин предвиђен чланом 15. изабрати председника Суда за преостало вријеме мандата.

Члан 18.

Председник Суда организује, руководи и надзире рад Суда, заказује и предсједава сједницама и јавним расправама, представља Суд, потписује одлуке

Суда, стара се о остваривању сарадње са другим институцијама, доноси појединачне акте, врши и друге дужности предвиђене овим Законом, Пословником и другим актима Суда.

Члан 19.

Суд на истој сједници на којој бира Предсједника бира и два потпредсједника. Предсједник и потпредсједник Суда не могу истовремено да буду бирани из истог народа.

Мандат попредсједника Суда траје колико и мандат предсједника Суда. Начин гласања за потпредсједника Суда истовјетан је гласању за предсједника Суда.

Члан 20.

Предсједника Суда, у случају његове одсутности или спријечености замјењује потпредсједник којег одреди предсједник Суда.

У случају да предсједник не може да одреди попредсједника који ће га замијенити, то ће учинити Суд на сједници.

Члан 21.

Судија је дужан да функцију судије врши савјесно. Судија је дужан да чува углед и достојанство Суда и углед и достојанство судија.

Члан 22.

Судија може бити разријешен дужности судије прије истека времена на које је изабран у сљедећим случајевима:

- Ако то сам затражи,
- Ако буде осуђен на затворску казну због кривичног дјела за које је правоснажно осуђен на безусловну казну затвора, а које га чини недостојим за вршење судијске функције;
- Ако трајно изгуби способност да обавља своју функцију;
- Ако наступе околности из члана 23. овог Закона;
- Ако функцију судије не врши у складу са чланом 21. овог Закона.

Члан 23.

Функција судије Уставног суда је неспојива са:

- Чланством у политичкој странци или у политичкој организације,
- Чланством у законодавној, извршној и другој судској власти у Босни и Херцеговини, односно ентитетима и Брчко Дистрикту,
- Сваком другом функцијом која може имати утицаја на непристрасност судије.

Судије не могу бити чланови управног или надзорног одбора јавних или приватних предузећа или других правних лица.

Универзитетски професори (доцент, ванредни или редовни професор) правних наука изабран за судију Уставног суда може, у смањеном обиму наставити наставу и научни рад као универзитетски професор правних наука.

У смислу овог члана не сматра се јавном односно професионалном дужности ни друга научна ни стручна дјелатност, нити чланско дјеловање у институтцијама и удружењима правника као ни у хуманитарним, културним, спортским и другим удружењима.

Члан 24.

Судија Уставног суда у обављају своје дужности има имунитет који имају чланови Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине.

III – Надлежности

Члан 25.

А) Уставни суд има искључиву надлежност да:

- Одлучује о било којем спору који се јавља по Уставу БиХ, између ентитета;
- Одлучује о споровима између БиХ и њених ентитета;
- Одлучује о споровима између институција БиХ,
- Одлучује о одлукама ентитета које се тичу успостављања посебних, паралелних односа са сусједним државама и њихове конзистентности са Уставом БиХ укључујући и одредбе које се тичу суверенитета и територијалног интегритета Босне и Херцеговине.

Б) Уставни суд такође има специфичну јуридикцију над питањима по Уставу БиХ која проистичу из пресуда и одлука било ког редовног суда у БиХ.

В) Уставни суд има јуридикцију по питањима која су упућена од било ког редовног суда у БиХ у погледу тога, да ли је закон на којем је заснована његова одлука у складу са Уставом БиХ, са Европском конвенцијом о људским правима и фундаменталним слободама и његовим протоколима или с законима БиХ или у погледу постојања или размјере општег правила међународног јавног права која су битна за одлуку Суда.

Члан 26.

Захтјев за покретање поступка из члана 6. тачка 3. под „а“ овог Закона пред Уставним судом могу покренути:

- Чланови Предсједништва БиХ
- Предсједавајући Савјета министара

- Предсједавајући или замјеник предсједавајућег Представничког дома Парламентарне скупштине БиХ,
- Предсједавајући или замјеник предсједавајућег Дома народа Парламентарне скупштине БиХ,
- Једна четвртина посланика Представничког дома Парламентарне скупштине БиХ,
- Једна четвртина посланика или одборника било код дома Парламента ентитета.

Члан 27.

Право подношења апелације у смислу члана VI тачка 3. (б) Устава Босне и Херцеговине има сваки грађанин чије је право потврђено правоснажном пресудом или одлуком било ког редовног суда у Босни и Херцеговини, ако су њоме исцрпљени сви ефективни правни лијекови. Апелација се подноси у року од 60 дана од дана правоснажности пресуде или одлуке суда.

Члан 28.

У оквиру надлежности Уставног суда из члана VI тачка 3. (б) Устава Босне и Херцеговине, Уставни суд може изузетно разматрати апелацију и када нема одлуке надлежног суда, уколико апелација указује на озбиљна кршења права и темељних слобода која штите Устав Босне и Херцеговине, или међународне конвенције које се примјењују у Босни и Херцеговини. Уставни суд ће Пословником о раду Суда утврдити додатне критерије допустивости у овим случајевима.

Члан 29.

Уставни суд може, до доношења коначне одлуке, на захтјев странке или на властиту иницијативу одредити привремену мјеру уколико оцијени да је иста у интересу странака, правилног вођења поступка или спречавања веће ненадокнадиве штете.

Процедура доношења привремен мјере уређује се пословником.

IV – Вијеће за заштиту виталног интереса.

Члан 30.

У циљу заштите виталног интереса конститутивних народа у Босни и Херцеговини и оквиру Уставног суда формира се Вијеће за заштиту виталног интереса (у даљем тексту: "Вијеће").

Члан 31.

Вијеће се састоји од шест чланова, и то по два из сваког конститутивног народа. Вијеће именује Уставни суд из реда судија. Вијећем предсједава

Предсједник суда, ако је члан Вијећа, а ако није, Предсједника бирају чланови Вијећа из свог састава.

Члан 32.

Иницијативу за заштиту виталног националног интереса пред Вијећем могу покренути органи из члана 6. тачка 3. „а“ Устава БиХ.

О питањима заштите виталног интереса Вијеће одлучује двотрећинском већином, а која укључује барем по један глас судије из реда сваког конститутивног народа.

Члан 33.

Организација и начин рада Вијећа уређује се Пословником у раду Уставног суда.

IV – Прелазне и завршне одредбе

Члан 34.

Судије Уставног суда изабране од стране предсједника Европског суда за људска прва остају на дужности судије Уставног суда до _____ односно до ступања на дужност новоизабраних судија изабраних сходно члану 10. овог Закона.

Члан 35.

Начин рада и организација Уставног суда уређује се пословником и одлуком о организацији.

Пословник о раду Уставног суда БиХ објављен је у „Службеном гласнику БиХ“ борј 2/04 од 07.02.2004. године, има се ускладити са овим Законом у року од 3 мјесеца од ступања на снагу Закона.

Члан 36.

Овај Закон ће се објавити у „Службеном гласнику БиХ“, „Службеним новинама Федерације БиХ“ и „Службеном гласнику Републике Српске“, а ступиће на снагу осмог дана од дана објављивања.

Предсједавајући Представничког дома
Парламентарне скупштине БиХ

Предсједавајући Дома народа
Парламентарне скупштине БиХ

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ
Приједлога Закона о Уставном суду БиХ

1. Уставни основ за доношење Закона

Уставни основ за доношење овог Закона садржан је у одредбама члана 6. под 1 „Д“ Устава Босне и Херцеговине.

Наведеном одредбом, између осталог, регулисано је да именовање тројице судија изабраних од стране Предсједника Европског суда за људска права након више од 5 година (тај период је прошао) Парламентарна скупштина може Законом предвидјети другачији избор ових тројице судија.

2. Разлози за доношење Закона

Разлози за доношење Закона су вишеструки. Један од тих разлога је већ горе наведен, а има за циљ да се одређене институције државе у којима се налазе страни држављани замијене домаћим, како би јачале домаће институције, што је обавеза Босне и Херцеговине ако жели у евроатланске интеграције. Босна и Херцеговина већ иде тим путем, број страних представника се битно смањује или замјењује домаћим кадровима (СФОР, ИПТФ, Омбудсмен и други)

Такође, једна тако значајна институција државе регулисана је само једним чланом (члан 6.) Устава, што сматрамо да није довољан оквир за потпуно регулисање овог значајног питања. Многа питања која су предмет законске регулативе, регулисана су Пословником о раду. До сада је овај Суд донио низ одлука уставно-политичког карактера и то првенствено на штету само једног народа што је често изазивало и одређене политичке импликације у јавности.

Имајући у виду карактер Босне и Херцеговине, њено сложено уставно-правно уређење, начин гласања би се морао прилагодити таквим околностима, како би Суд уживао повјерење свих народа и грађана Босне и Херцеговине.

3. Образложење појединих чланова Закона

Чланови 1-7 садрже основне одредбе Закона са нагласком независности Суда од свих органа државне власти у Босни и Херцеговини.

Члановима од 8 до 12 регулисано је да Суд има 9 судија које бирају парламенти ентитета, што значи да су све судије домаће чиме се остварује принцип замјене страних кадрова, домаћим.

Представнички дом Федерације Босне и Херцеговине бира 6 а Народна Скупштина Републике Српске 3 чалана Уставног суда.

Значајна новина је у начину одлучивања јер Уставни суд одлучује већином гласова свих судија а који укључује најмање један глас судије из реда сваког конститутивног народа Босне и Херцеговине.

Члановима 14. до 21. регулисан је начин избора председника и два потпредседника Суда, који морају бити из реда различитих конститутивних народа.

Чланом 22. регулисане су околности под којима судија може бити разријешен дужности прије истека времена на који је изабран.

Члан 23. говори о неспојивости дужности са чланством у политичкој странци или организацији као и вршењу јавних и других функција које би биле инкомпатибилне са судијском функцијом.

Члановима 25-28 регулише се надлежност Уставног суда као и субјекти овлаштени за покретање поступка пред истим.

Чланом 29. предвиђено је да Уставни суд до доношења коначне одлуке може донијети привремену мјеру како би се спријечила већа ненадокнадива штета која би могла наступити чекајући одлуку Суда.

Члановима 30-33 уређује се питање конституисања и начина одлучивања Вијећа за заштиту националног интереса. Наиме, ово Вијеће за заштиту националног интереса постоји у уставним судовима Републике Српске и Федерације Босне и Херцеговине.